

ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHODOV
okres Sokolov
příspěvková organizace

Pracoviště Nejdecká ul.

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY V OBLASTI PP

Školní rok 2023/2024

OBSAH

ZÁVAZNÝ POSTUP V JEDNOTLIVÝCH SITUACÍCH

1. Žák je v ohrožení života /je zraněn, chová se zmateně, ztrácí vědomí
2. Zaměstnanec má podezření na zneužití návykové látky u žáka
3. Zaměstnanec je svědkem fyzického nebo slovního útoku na žáka
4. Zaměstnanec u žáka nalezne legální drogy (alkohol, cigarety a látky, které svým vzhledem, chutí a konzistencí je napodobují, léky)
5. Zaměstnanec u žáka zjistí vlastnictví ilegální drogy (marihuana, TRIP, jiná podezřelá látka)
6. Zaměstnanec přistihne žáka při distribuci nelegální drogy
7. Zaměstnanec v areálu školy nalezne drogy nebo vybavení k jejich užívání
8. Žák se zaměstnanci svěř s tím, že užívá drogy

PRVNÍ POMOC PŘI OTRAVĚ ALKOHOLEM NEBO DROGAMI

KONTAKTY NA PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ

KRIZOVÝ PLÁN

1. ŠIKANA

- 1.1. Nepřímé (varovné) znaky šikanování
- 1.2. Přímé znaky šikanování
- 1.3. Postup školy v případě podezření na šikanu
- 1.4. Strategie pro vyšetřování šikany
- 1.5. Další výchovná opatření
- 1.6. Doporučená strategie při výbuchu brutálního skupinového násilí, tzv. „školního lynčování“
- 1.7. Kyberšikana

2. AFEKT ŽÁKA S PORUCHOU CHOVÁNÍ – ADHD, PAS

- 2.1. Pravidla předcházení rizikovému chování žáků s PAS
- 2.2. Výchovná opatření
- 2.3. Obecné zásady pro učitele
- 2.4. Doporučení

3. ÚTOK AKTIVNÍHO STŘELCE

- 3.1. Doporučení učitelům
- 3.2. Doporučení učitelům a žákům
- 3.3. Kontakty

4. ZÁŠKOLÁCTVÍ

5. RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ V DOPRAVĚ, PREVENCE ÚRAZŮ

6. PREVENCE NETOLISMU – nelátkové virtuální drogy

7. PREVENCE SEBEPOŠKOZOVÁNÍ „AUTOMUTILACE“.

8. POSTUP PŘI PODEZŘENÍ NA SYNDROM TÝRANÉHO DÍTĚTE – CAN A NA SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ

Primární prevence rizikového chování se na škole zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k rizikovým projevům v chování žáků. Krizový plán doporučuje postupy pedagogů při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a žáků, popisuje úkoly jednotlivých institucí v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka.

Ochrana údajů

Škola (a její zaměstnanci) ve smyslu evropského nařízení ke GDPR zachovává mlčenlivost a chrání před zneužitím data, údaje a osobní údaje a zaměstnanců školy, citlivé osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, shromažďuje pouze nezbytné údaje a osobní údaje, bezpečně je ukládá a chrání před neoprávněným přístupem, neposkytuje je subjektům, které na ně nemají zákonný nárok, nepotřebné údaje vyřazuje a dál nezpracovává.

ZÁVAZNÝ POSTUP V JEDNOTLIVÝCH SITUACÍCH:

1. Žák je v ohrožení života /je zraněn, chová se zmateně, ztrácí vědomí,.../

- zaměstnanec školy, který je přítomen této situaci nebo je informován jiným žákem, neprodleně poskytne první pomoc /viz níže/
- informuje vedení školy
- zavolá rychlou záchrannou službu 155
- vedení školy bude informovat zákonné zástupce žáka

2. Zaměstnanec má podezření na zneužití návykové látky u žáka:

- zaměstnanec informuje vedení školy
- vedení školy informuje zákonné zástupce žáka
- vedení školy se zákonnými zástupci dohodne další postup

a) pro žáka si neprodleně přijdou do školy

b) pokud zákonní zástupci nemohou přijít, vedení školy zajistí žákovi lékařské ošetření či kontaktuje OSPOD

3. Zaměstnanec je svědkem fyzického nebo slovního útoku na žáka:

- zaměstnanec vhodným způsobem zasáhne a zajistí ochranu oběti
- informuje vedení školy
- vedení školy bude informovat zákonné zástupce pachatelů i oběti o situaci
- vedení školy provede jednání se zákonnými zástupci žáků, ze kterého se vyhotoví písemný zápis podepsaný všemi přítomnými
- vedení školy nabídne pomoc psychologa
- školní metodik prevence ve spolupráci s psychologem PPP zajistí intervenční program pro třídní kolektiv
- /PROBLEMATIKA OPAKOVANÉHO UBLIŽOVÁNÍ – ŠIKANY – JE ŘEŠENA ZVLÁŠŤ/

4. Zaměstnanec u žáka nalezne legální drogy /alkohol, cigarety a látky, které svým vzhledem, chutí a konzistencí je napodobují (např. nikotinové sáčky, žvýkačky), léky/

- při přistižení žáka je nutné mu v další konzumaci zabránit
- zaměstnanec informuje metodika prevence, ten věc řeší s ředitelkou školy
- žák sám uloží na vyzvání alkohol nebo cigarety v ředitelně školy za přítomnosti dvou svědků
- v případě, že je žák ohrožen na zdraví a životě, zaměstnanec okamžitě volá záchrannou službu
- pokud žák není schopen pokračovat ve výuce, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl
- v případě jeho nedostupnosti vyrozumí škola OSPOD, může požadovat pomoc
- vedení školy informuje zákonné zástupce žáka i v případě, že je žák schopen vyučování a vyzve je k převzetí nalezené látky
- vedení školy provede šetření a o daném šetření informuje zákonné zástupce žáka, může informovat o možnostech odborné pomoci

5. Zaměstnanec u žáka zjistí vlastnictví ilegální drogy /marihuana, TRIP, jiná podezřelá látka/

- zaměstnanec informuje vedení školy a metodika prevence
- **žák sám uloží na vyzvání podezřelou látku za přítomnosti 2 svědků do obálky se záznamem o situaci, tato obálka se uschová do ředitelny školy**
- vedení školy informuje zákonné zástupce žáka
- vedení školy událost oznámí Policii ČR a oddělení sociálně právní ochrany MěÚ Chodov, Sokolov
- vedení školy provede šetření a zápis o události

6. Zaměstnanec přistihne žáka při distribuci nelegální drogy:

- nikdy mu zaměstnanec neodebere látku, zajistí jeho izolaci od ostatních dětí, zavede jej do ředitelny, kde je pod dohledem /nesmí se provádět osobní prohlídka ani prohlídka věcí, to je v kompetenci policie/
- vedení školy zavolá Policii ČR
- vedení školy provede záznam o případu, vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dětí
- vedení školy informuje zákonné zástupce žáka

7. Zaměstnanec v areálu školy nalezne drogy nebo vybavení k jejich užívání:

- zaměstnanec zajistí bezpečné uložení drogy nebo vybavení
- zaměstnanec informuje vedení školy
- vedení školy kontaktuje Policii ČR a předá jí nález
- vedení školy provede záznam o případu
- v případě, že se látka našla u žáka, který se jí intoxikoval, předá se látka přivolanému lékaři

8. Žák se zaměstnanci svěří s tím, že užívá drogy:

- zaměstnanec oznámí informaci školnímu metodikovi prevence, ten rozhodne o dalším postupu

PRVNÍ POMOC PŘI OTRAVĚ ALKOHOLEM NEBO DROGAMI

Okamžitě přivolat lékaře!

Zdravotníci jsou vázáni mlčenlivostí. Odkládat přivolání pomoci by mohlo vážně ohrozit zdraví nebo i život postiženého. Důvodem k okamžitému lékařskému zákroku je i podezření na otravu. Nepodávejte nic, co obsahuje alkohol, černou kávu ani mléko!

Co dělat, než přijde lékař?

1. Při vědomí a došlo-li k otravě ústy: podat větší množství vody (je-li po ruce-s živočišným uhlím). Pak vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení. Ošetřit možná zranění a zajistit nepřetržitý dohled. Zabránit prochladnutí.

2. Při vědomí a došlo-li k otravě nitrožilní cestou nebo vdechnutím: zvracení nemá smysl vyvolávat. Ošetřit možná zranění a zajistit dohled – hrozí riziko nesmyslného a nebezpečného jednání postiženého. Zabránit prochladnutí.

3. V bezvědomí: nikdy nepodávat postiženému nic ústy! Nesnažit se vyvolat zvracení- nebezpečí vdechnutí zvratků! Uvést do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyk. Ošetřit případná zranění, zajistit nepřetržitý dohled, zabránit prochladnutí. **Při zástavě dechu** uvolnit dýchací cesty a provést umělé dýchání. **Při srdeční zástavě** je nutné aplikovat karsko – pulmonární resuscitaci.

KONTAKTY NA PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ:

ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA – 155

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – 158

Chodov - 352 665 333

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA KARLOVY VARY – 353 176 522, 353 176 511

Krizové linky:

Dětské krizové centrum, tel.: 241 484 149

Internetová poradna : problem@ditekrize.cz

Linka bezpečí : 800 155 555

Linka důvěry RIAPS : 222 580 697, linka@mcssp.cz

www.capld.cz/linky.php (adresář linek důvěry po celé ČR)

Vzkaz domů: 800 111 113

KRIZOVÝ PLÁN

1. ŠIKANA

Definice pojmu:

- Úmyslné a opakované ubližování slabšímu (neschopnému obrany) jedincem nebo skupinou, jak fyzické, tak i psychické, ponižování lidské důstojnosti, jde spíš o postoj než o čin.
- Dominantní znak šikany – bezmocnost oběti.
- Šikanování je velice závažný, společensky nebezpečný jev, ohrožující oběť fyzicky, ale zejména psychicky.
- Šikanování je nutno chápat jako poruchu vztahů. A to nejen mezi agresorem a obětí. Šikana se nikdy neděje ve „vzduchoprázdnu“. Šikana vzniká tam, kde existují ve skupině, ve třídě, nezdravé vztahy, kde je silná diferenciací na silné a slabé.
- Problém šikany tedy nelze léčit jako problém vztahu mezi agresorem a obětí, aniž bychom léčili celou skupinu. To je jedna z nejčastějších chyb, ke které při řešení problému šikany dochází.

1.1. Nepřímé (varovné) znaky šikanování

Doporučení učitelům:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- zašpiněný nebo poškozený oděv
- stále postrádá nějaké své věci
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit

Doporučení rodičům:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- nechť jít ráno do školy, dítě odkládá odchod z domova, možno pozorovat strach, ztráta chuti k jídlu
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, popř. střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem
- dítě chodí domů ze školy hladové
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. „Nechte mě!“
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co ho trápí.
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody, případně doma krade peníze
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma, své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat
- dítě se vyhýbá docházce do školy
- dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku

1.2. Přímé znaky šikanování

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet
- rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout

1.3. Postup školy v případě podezření na šikanu

- konfrontovat svá pozorování nebo ohlášení s ostatními kolegy
- oznámit své podezření vedení školy a konzultovat další postup
- vyšetřování ve škole povede primární preventista a výchovný poradce s pomocí třídního učitele

1.4. Strategie pro vyšetřování šikany

- rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi
- nalezení vhodných svědků
- mezi čtyřma očima vyslechnout více nezaujatých svědků. Vždy vést písemný záznam a věnovat pozornost všem detailům jako např. nesrovnalostem v časech a místech, apod.
- zajištění ochrany oběti; spojit se s rodiči případné oběti (požádat je o spolupráci), konzultovat s nimi výskyt nepřímých znaků šikany – dbát na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Vše zapisovat nebo nahrávat.
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi. Vyslechnout agresory – překvapivě, mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování.

1.5. Další výchovná opatření

- vedení školy spolu s týmem školního poradenského pracoviště posoudí na základě shromážděných informací, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku a jejich potrestání.
- pozvat individuálně k jednání rodiče agresorů, seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření a požádat je o spolupráci.
- pokud odmítají, zvážit oznámení Policii ČR – závisí na věku agresorů, na intenzitě a závažnosti šikany.
- rozebrat situaci se třídou, prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. V případě, že je třída na straně útočníka, vysvětlit, že konflikty a problémy se nemohou řešit jakýmkoliv násilím.
- pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor, a nikoli oběť.

1.6. Doporučená strategie při výbuchu brutálního skupinového násilí, tzv „školního lynčování“.

- Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti.
- Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Dokončení vyšetřování a potrestání viníků

1.7. KYBERŠIKANA

Podobný postup řešení šikany bude volen, pokud je žák vystaven některé z forem soustavného obtěžování nebo napadání přes internet, mobilní telefon nebo přes sociální sítě (facebook)

Postup školy v případě na podezření na kyberšikanu

- třídní učitel, učitel okamžitě informuje ředitele školy
- výchovného poradce
- školního metodika prevence
- rodiče nebo zákonní zástupci budou pozváni do školy a s jejich pomocí bude eliminována možnost přístupu k žákovi (oběti) od agresora.

Pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se pravidly pro bezpečný pohyb na internetu (doporučení - změnit telefonní číslo, adresu na facebooku, internetu, mailu či zvolit jinou sociální síť). Po určitou dobu se snažit vyhýbat těmto kontaktům. Pokud je agresor známý, je třeba informovat také zákonného zástupce agresora a vysvětlit mu, že jde o trestný čin, který by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen.

Pokud došlo k tomuto činu v prostorách školy, bude přestupek hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz školní řád), v opačném případě je na zákonných zástupcích, zda případ nahlásí jako podezření z trestného činu příslušným orgánům (policii ČR).

2. AFEKT ŽÁKA S PORUCHOU CHOVÁNÍ A PAS

2.1. Obecné zásady pro učitele:

Všichni pedagogičtí pracovníci jsou povinni se důkladně seznámit s doporučeními ke vzdělávání dětí a žáků, se kterými pracují. Postupují dle doporučení lékařů, SVP a ŠPP, tak aby mohli předcházet krizovým situacím. Úzká spolupráce se zákonnými zástupci žáků, konzultace i drobných změn chování. Sledovat spouštěcí mechanismy a snažit se předcházet vzniku problémových situací, informovat ostatní pedagogy. Při zpozorování změn chování kontaktovat výchovného poradce, po domluvě pracovníka ŠPP.

a) Pravidla předcházení rizikovému chování žáků s poruchami chování

- nastavení programu a jeho dodržování
- důslednost (ale zamyslet se dopředu, jestli slíbené pak učitel ustojí)
- předcházet afektům a nevyvolávat je
- mít alternativu pro žáky (mají rádi, když si mohou vybrat, učitel je pak akční při změně programu)
- jasné a domluvené tresty (po škole, práce navíc, DÚ)
- dopředu děti připravit na jakékoliv změny (návštěva třídy cizí osobou)
- využívat hojně pochvalu a pozitivní motivaci

b) Pravidla předcházení rizikovému chování žáků s PAS

- pravidlo přesnosti, jasnosti instrukcí a zajištění předvídatelnosti
- pravidlo jasné a konkrétní motivace
- pravidlo vyšší míry tolerance
- pravidlo důslednosti v přístupu
- vyšší míra vizuální podpory
- nadstandardní řešení obtíží s pozorností
- vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel a situací, vyšší míra pomoci v některých situacích, které vyžadují praktický úsudek
- možnost odpočinku, relaxace

2.2. Výchovná opatření:

- zachovat klid
- zabránit přítomnosti ostatních spolužáků i jiných přihlížejících osob, tím mu nedat příležitost, aby nabyl pocitu, že touto „scénou“ dosáhne svého
- pokud je ve třídě, kde dojde k afektu učitel spolu s asistentem- přebírá odpovědnost a kontrolu nad žákem samotným- asistent, učitel, v krajním případě vedení školy
- v případě, že situaci samotný asistent nebude schopen zvládnout, informuje vedení školy
- po úplném zklidnění žáka – pokračovat v práci, kterou žák vykonával před afektem buď přímo v té místnosti, kde byl izolován od ostatních, v lepším případě je možné se vrátit zpět mezi ostatní
- pokud se jedná o akutní stav u dítěte, tj. afekt, kdy je nebezpečný sobě nebo okolí - je nezbytně nutné volat záchranku. V případě, že odváží dítě hospitalizovat do nemocnice – zjistit od lékaře, kam přesně dítě odvázejí + okamžitě informovat zákonné zástupce žáka.

2.1. Doporučení:

- spolupráci s rodiči (1 x měsíčně navštíví školu – společné řešení problémů s pedagogy). Velký podíl na výchovných problémech dětí má rodinné prostředí (většina rodin těchto dětí je nefunkčních)
- stanovení zásad, jasných pravidel a nastavení mantinelů pro děti + rituály
- učíme žáky zvládat situace - absolvent by měl v životě samostatně zvládat situace
- hodnocení žáka z chování na vysvědčení - nesprávné chování, které s sebou nese ADHD – škola nesnižuje stupeň, jen žákovi zdůvodní - nesprávné chování, které s ADHD nesouvisí, škola hodnotí běžným stupněm a žákovi sdělí, co není ještě v pořádku
- důležitá je také medikace žáků s ADHD. Po dohodě s rodiči žáků je možné domluvit podání léků ve škole - podle toho, kdy nastoupí účinek (1/2 hod. před vyučováním)
- nastavit individuální krizový plán prevence vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS.

3. ÚTOK AKTIVNÍHO STŘELCE

Definice pojmu

- jde to náhlý útok jedince nebo jedinců, který za použití zbraně sleduje jediný cíl – usmrtit či zranit co nejvíce osob ve svém okolí
- nejčastějšími útočníky ve školách jsou současní či bývalí studenti

Varovné znaky

- útočník se často chlubí svému okolí, hledá sympatizanty
- obdivuje násilí
- na internetu zveřejňuje své násilnické názory
- klade řečnické otázky, např. Jaké by to bylo, kdybych někoho zabil?

3.1. Doporučení učitelům:

1. **útěk** do bezpečí - vyvést žáky a děti bezpečně z budovy
2. v případě, nelze budovu bezpečně opustit - **úkryt**
3. **aktivní obrana**
 - nepodávat žádné informace žákům, aby nepůsobily návodně

3.2. Doporučení učitelům a žákům:

- utíkej do bezpečí
- schovej se do místnosti, uzamkni ji, zabarikáduj dveře, zatáhni žaluzie
- lehni si na zem, zachovej absolutní ticho, vypni mobilní telefon
- volej tísňovou linku
- nereaguj na osoby za dveřmi
- braň se
- drž se pokynů policistů

3.3. Kontakty:

- v případě varovných znaků – 352 665 333
- v případě skutečného útoku – **158**

4. ZÁŠKOLÁCTVÍ

4. 1. Definice pojmu

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka (absenci žáka omlouvá pedagog, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce, vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence). Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku. Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince.

4. 2. Typy záškoláctví

- pravé záškoláctví
- záškoláctví s vědomím rodičů

- záškoláctví s klamáním rodičů
- útěky ze školy
- odmítání školy

Prevence záškoláctví je součástí Školního řádu, školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka, nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán. Prevence záškoláctví, způsob omlouvání nepřítomnosti žáků, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů je stanoven „Školním řádem“. Hlášení neomluvené a časté dlouhodobé omluvené absence správnímu orgánu – OSPOD Sokolov.

4. 3. Doporučení:

- předcházet záškoláctví dodržováním pravidel pro omlouvání absence – viz ŠŘ, otevřeně jednat s rodiči
- včasné odhalit záškoláctví
- důsledně a jednotně řešit všechny projevy záškoláctví žáků celým pedagogickým sborem
- hledat příčiny záškoláctví – škola, rodina, žák, sociální skupiny, ve kterých se dítě pohybuje
- jednat s rodiči, hledat společné řešení
- připravit podmínky pro návrat žáka do školy
- spolupracovat s PPP, SPC a OSPD

4. 4. Útěky ze školy

Při útěku žáka ze školní výuky:

- nahlásit opuštění školy žákem vedení školy
- nahlásit opuštění školy žákem PO ČR
- informovat okamžitě zákonného zástupce
- zjistit informace k útěku a při zajištění bezpečnosti ostatních žáků, se snažit se žáka vyhledat

4. 5. Předcházení záškoláctví školou

- zdravé klima školy a třídního kolektivu
- podpora učitele
- včasná diagnostika výukových obtíží a náprava motivace k učení
- pozitivní hodnocení
- podpora sebevědomí s ohledem na individualitu žáka
- včasná systematická a efektivní specifická primární prevence

5. RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ V DOPRAVĚ, PREVENCE ÚRAZŮ

Školní úrazy se stávají v hodinách, o přestávkách, ve školní jídelně, ale také při cestě ze školy a do školy. Nejvíce školních úrazů vzniká při tělesné výchově a pracovním vyučování.

5. 1. Prevence

- zajistit bezpečné prostředí – vybavení školy v souladu hygienické požadavky na prostory a provoz škol
- pravidelně vyhledávat možná ohrožení a eliminovat je
- seznámit žáky se Školním řádem a pravidelně je poučovat o bezpečném pohybu v areálu školy a mimo něj dle Osnovy poučení o bezpečnosti pro žáky a děti PŘT ZŠ a instrukcí ŘŠ; datum poučení zapsat vždy do přehledu poučení v TK
- důsledně poučit všechny žáky, v případě absence žáka je nutné žáka neprodleně po návratu do školy poučit; nového žáka je při nástupu do školy povinen třídní učitel a učitelé PV, TV a ZPC poučit o veškeré bezpečnosti dle Osnovy poučení o bezpečnosti pro žáky a děti PŘT ZŠ
- v rámci témat ŠVP k Dopravní výchově seznámit děti s pravidly pro bezpečný pohyb chodce a cyklisty, postupovat dle výstupů pro jednotlivé ročníky

5. 2. Předcházení úrazů v hodinách TV a PV

- předem seznámit děti s bezpečností možností vzniku úrazu v TV a PV
- před každou novou činností, v každé vyučovací hodině TV a PV žáky opětovně poučit o bezpečnosti
- při práci používat ochranné pomůcky a vyžadovat v TV a PV vhodný oděv, jít žákům příkladem
- znát fyzickou dispozici a kondici žáků, postupně zvyšovat zátěž, užívání sportovních a pracovních pomůcek a důsledně respektovat daná pravidla

5. 3. Postup při řešení školního úrazu

- prvotně ošetřit úraz žáka, zajištění životních funkcí, zajistit ostatní žáky
- informovat vedení školy
- dle závažnosti volat záchrannou službu nebo dopravit žáka k lékařskému ošetření
- neprodleně informovat zákonného zástupce
- provést záznam o úrazu do Knihy úrazů

6. PREVENCE PŮSOBNÍ VIRTUÁLNÍCH DROG – NETOLISMU – nelátkové virtuální drogy

Termínem netolismus označujeme závislost (závislostní chování či závislost na procesu) na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména:

- počítačové hry,
- sociální sítě,
- internetové služby (různé formy chatu),
- mobilní telefony,
- televize aj.

Rizika spojená s netolismem:

- tělesná rizika
- psychologická a sociální rizika

Příznaky netolismu :

- méně vykonané práce,
- pocit prázdnoty, když není člověk u počítače,
- ztráta kontroly nad časem stráveným u počítače,
- brzké vstávání k počítači nebo ponocování u počítače,
- rostoucí nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát,
- přemýšlení o počítači, když ho člověk zrovna nepoužívá,
- krádež peněz na nákup her,
- stále více a více času potřebného k uspokojení ze hry,
- zkreslování, zatajování informací o své závislosti,
- hraní kvůli úniku od osobních problémů,
- narušené vztahy s rodinou,
- zanedbávání učení,
- opouštění dřívějších zájmů a přátel,
- zhoršující se školní výsledky.

Rizikové a protektivní faktory:

Rodina: riziko – nedostatek rodičovské kontroly
ochrana – rozvinuté rodinné vztahy

Komunita – škola: riziko – nedostatečná nabídka nebo dostupnost alternativ trávení volného času
ochrana - podpora širokého spektra aktivit v komunitě i ve škole, podpora a rozvoj pozitivních vztahů ve třídě

Osobnost: riziko – poruchy chování, uzavřenost, úzkosti, deprese
ochrana – včasná diagnostika, posílení kontrolních mechanismů, podpora rodinných vazeb, podpora sebevědomí, respekt

Síť partnerů:

- pedagogicko-psychologická poradna
- středisko výchovné péče
- odborná zdravotnická zařízení (je-li potřeba)

Prevence: (převážně pro zz)

- sledujte, jaké hry děti hrají,
- uvědomte si, že hry mají i kladné stránky, některé umožňují rozvíjet logiku, postřeh, schopnost orientace ve složité situaci, koordinaci očí a rukou, koncentraci, plánování, řešení problémů a další schopnosti, důležitý je výběr her a strávený čas,

- hrajte hry spolu s dítětem a potom si o nich povídejte – pomáháte tak rozlišovat fikci od reality,
- stanovte striktní limity, kdy dítě může hrát a kdy ne,
- dávejte pozor, aby dítě nehrálo hry u kamarádů,
- zjistěte, zda dítě hraním počítačových her neutíká od nějakých problémů,
- v průběhu hraní ved'te dítě k tomu, aby si po určité době (např. po hodině) udělalo přestávku, během ní o hře mluvte,
- podporujte dítě v jiných zájmech,
- předcházejte tomu, aby se dítě nudilo,
- posilujte zdravé sebevědomí dítěte.

Jak postupovat:

pedagog - seznámit rodiče/zákonné zástupce seznámit s preventivním programem, informuje je o rizicích, které se s netolismem pojí, vzdělávat a vychovávat, všímat si varovných a nežádoucích změn v chování svých žáků.

7. PREVENCE SEBEPOŠKOZOVÁNÍ „AUTOMUTILACE“

Oblast sebepoškození představuje velmi citlivé téma, se kterým se v praxi nejčastěji setkáváme u dětí starších třinácti let věku, tedy v období pubescence a adolescence (poznámka: lze však zachytit tendence k sebepoškození i u dětí v prepubertě), převážně pak u dívek. Záměrné ubližování si (například řezání se žiletkou, pálení cigaretou) se objevuje nejčastěji u adolescentů mezi čtrnáctým a osmnáctým rokem.

Dospívající mohou k sebepoškození vést různé pohnutky:

1) Může jít o projev velké vnitřní psychické bolesti – pocitů neštěstí, ztracenosti, úzkosti. To je vážný problém, který je nutné s adolescentem řešit – takové stavy a emoce mohou být průvodními znaky závažné duševní

poruchy či rozvíjející se poruchy osobnosti a vyžadují přiměřený přístup rodiny ve spolupráci s odbornou pomocí.

2) Další příčinou může být snaha upoutat pozornost okolí, zejména rodiny. Opět je v pozadí negativní vztah k sobě (ke svému tělu), nezpracované pocity agrese k sobě i k okolí, neschopnost odpovídajícím způsobem komunikovat o svých starostech.

3) Také může jít o výsledek potřeby někam patřit a odlišovat se od ostatních (například styl zvaný emo – jde o subkulturu s vlastním stylem oblečení, muziky a také praktikující sebepoškození).

4) Z experimentování s vlastním tělem a z pokusů o sebepoškození se může velmi snadno vyvinout návyk – závislost, dotyčný si zvykne ve stavech napětí se pořezat, což přináší dočasně pocity uvolnění. Takové chování pak „zohavuje“ tělo adolescenta, a tak významně podřívá jeho sebevědomí.

Může se také stát nehoda a sebepoškození se může zvrtnout (bez záměru) v poranění, které může končit

7 kroků jak postupovat, když chcete ve škole řešit sebepoškození

1. Pokusit se zachovat klid.
2. Zajímat se.
3. Oceňte ho/jí, když se vám svěří.
4. Zaměřte se na jiné způsoby, jak může zpracovat silné emoce – alternativy
5. Neřešte situaci za jeho*jejími zády.
6. Nezápovídáte na to sami.
7. Nezapomínejte na sebe.
i smrtí.

JAK POSTUPOVAT:

1. PROMLUVTE SI SE SVÝM ŽÁKEM VE VHODNÉ CHVÍLI A ZA VHODNÝCH OKOLNOSTÍ O CELÉ SITUACI

Např. v kabinetu bez přítomnosti dalších osob. Mluvte se svým žákem otevřeně o svých obavách o něj, dejte mu najevo svůj zájem a obavy z toho, co Vašeho žáka trápí.

2. ZKUSTE SE ŽÁKA POPTAT NA TO, CO JEJ TRÁPÍ A CO JEJ VEDE K SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Nabídněte takový rozhovor, ale vnímejte citlivě, zda Váš žák chce toto téma komunikovat. Přijměte, pokud se tématu o svých starostech vyhne.

3. RESPEKTUJTE HRANICE A KOMPETENCE SVÉ PROFESE

Situaci nemusíte řešit sám / sama. Pokud máte ve škole školního psychologa, promluvte si s ním o celé situaci; další kroky by měl v této věci činit právě školní psycholog či výchovný poradce. Pomoci Vám může i konzultace s psychologem z pedagogicko-psychologické poradny.

4. NABÍDNĚTE SVÉMU ŽÁKOVI KONTAKTY NA ODBORNÁ PRACOVÍŠTĚ

Povzbudte ho, aby zavolal na některou linku důvěry a s její pomocí se pokusil svoji starost řešit.

RES VITAE, o.s. – LINKA DŮVĚRY KARLOVY VARY

LINKA DŮVĚRY: 353 588 080, 723 963 356

8. POSTUP PŘI PODEZŘENÍ NA SYNDROM TÝRANÉHO DÍTĚTE – CAN A NA SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ

SYNDROM TÝRANÉHO DÍTĚTE – CAN

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (**CAN - Child Abuse and Neglect**). Jde o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Statistiky uvádějí, že CAN v ČR trpí v současné době 1 – 2 procenta dětské populace, což představuje 20 – 40 tisíc dětí. Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny, pokud jsou k dítěti necitliví a bezohlední a pokud je podřizují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb. Takové chování můžeme chápat jako zneužití fyzické síly nebo psychické nadřazenosti a moci dospělého nad podřízeným a závislým dítětem.

Popis možných příznaků:

Změny v chování dítěte

- celková stísněnost a nezáměr o dění kolem
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
- úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob nebo v situaci, kdy je dítě s dospělým samo
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám
- nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
- agresivní napadání a šikanování vrstevníků
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
- potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole
- váhání s odchodem domů po vyučování
- neomluvené absence ve škole
- odmítání jídla nebo přejídání
- sebepoškozování
- útěky z domova

Známky na těle dítěte

- opakovaná zranění včetně zlomenin
- modřiny
- řezné rány
- otoky částí těla, například rtů, tváří, zápěstí
- stopy po svazování
- otisky různých předmětů na těle
- natrhnutí ucha
- otisky dlaně a prstů
- stopy po opaření nebo popálení cigaretou

FYZICKÉ (TĚLESNÉ) TÝRÁNÍ a jeho rozpoznání:

- a) aktivní (bití a jiné agresivní formy napadání dítěte)
- b) pasivní

Některé známky zanedbávání:

- trvalý hlad
- podvýživa
- chudá slovní zásoba
- špatná hygiena, zkažené zuby a časté záněty dásní
- dítě není očkováno proti nemocím
- nevhodné oblečení vzhledem k počasí
- nedostatek dohledu – dítě je večer doma samo, venku pobývá dlouho do tmy a bez dozoru apod.
- vyčerpanost, přepracovanost
- s dítětem se nikdo neučí, nezajímá se o jeho školní povinnosti
- vyhození z domova

Některé projevy zanedbávaného dítěte:

- má chudé nebo velmi špatné vztahy s rodiči

- touží po citu a pozornosti jakéhokoliv dospělého (nedělá rozdíly mezi blízkými a cizími lidmi, vrhá se k cizím dospělým, odešlo by s nimi)
- je neobvykle unavené až apatické, někdy naopak nezvládnutelné
- všechno jí hltavě a hladově
- chodí za školu nebo do ní chodí pozdě
- má potíže s učením
- zdráhá se odcházet domů
- houpá se, cucá věci nebo prsty, kýve hlavou
- žebra o jídlo, peníze nebo jiné věci

POSTUP PŘI PODEZŘENÍ NA SYNDROM CAN

Ohlašovací povinnost školy, legislativní rámec

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v paragrafech 364 až 368 stanovuje povinnosti, které má každá fyzická osoba v případě podněcování, schvalování, nadřizování, nepřekažení a neoznámení trestného činu. Paragrafy se vztahují na celou škálu trestných činů, oblast násilných činů páchaných na dětech a na týrání dítěte nevyjímaje.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí chrání učitele při jeho postupu na ochranu práv dítěte. Je zde přímo vyzýván k tomu, aby v případě podezření na týrání žáka kontaktoval odborníky. Učitelé by se tedy neměli obávat, že udělají kroky, které budou mimo jejich kompetenci. To, aby se pokusili týranému dítěti co nejúčinněji pomoci, se tak stává nejen součástí zákonné povinnosti, ale i jejich profesionality.

Tento zákon navíc výslovně určuje jako povinnost různým institucím, mimo jiné i škole a školskému zařízení, nahlásit případ ohrožení zdraví nebo života dítěte, a to i tehdy, když se objeví pouze podezření na trestný čin. (U fyzických osob je tento postup formulován jako právo, nikoliv jako povinnost.) Zatímco tedy u trestního zákona je potřeba vycházet z hodnověrného, tedy doloženého předpokladu, v případě zákona 359 stačí mít jen podezření.

U každého podezření o výskytu daného jevu musí být vždy informován prvotně ředitel školy.

Zapojeni jsou: školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, učitel,

odborníci mimo školu - školské poradenské zařízení, pediatr, orgán sociálně právní ochrany dítěte.

Postup při podezření na syndrom CAN

1) Monitorovat chování žáků

- všimnout si změn v chování dítěte, zhoršení prospěchu, apatických stavů žáka, fyzických známek vypovídajících o násilném zacházení s dítětem (například TV – modřiny, vyhýbání se předmětu aj.).

2) Rozhovor s žákem (třídní učitel, učitel nebo AP, který má se žáky více neformální vztahy)

- při podezření se nejdříve pokusit navázat s žákem osobní kontakt, zachovat soukromí, neformálně se opatrně dotázat na problém a změnu chování.

3) Předání informace dalším institucím

- informaci o podezření předat ředitelce školy, školní metodičce prevence případně výchovné poradkyni;

- další z možností je, že učitel žákovi, který se nechce se svým problémem svěřit, doporučí, aby se obrátil na Linku bezpečí. Dítě si může o svém problému po telefonu popovídat anonymně a záleží jen na něm, zda se během rozhovoru stane důvěřivějším a sdělí na sebe kontakt. A pokud se ani odborníkovi na pomyslném druhém konci telefonního drátu nepodaří dítě přimět k identifikaci, snaží se ho ještě přesvědčit, aby se obrátilo na kohokoliv, komu důvěřuje;

- pokud se učiteli nedaří navázat komunikaci s žákem, je vhodné obrátit se na pedagogicko-psychologickou poradnu;

- lze se také doptat spolužáků, zda nepozorují změnu ve třídě.

4) Kontaktovat zákonné zástupce

- okomentovat problém dítěte – změna chování, změna prospěchu, doptat se kde vidí zákonný zástupce problém, z čeho pramení změna; získat obraz o sociálním prostředí, ze kterého dítě pochází

5) Kontaktování odborníka

- pokud se podezření potvrdí, dítě vypovídá o svém zneužívání, nebo když si učitel jinak potvrdí, že bylo nějak fyzicky nebo psychicky poškozeno, škola kontaktuje odborníky – pediatra, PPP Karlovy Vary, OSPOD Chodov případně OSPOD Sokolov.

Škola i jednotlivec má povinnost oznámení trestného činu orgánům činným v trestním řízení.

SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ

– je každé nepřiměřené vystavení dítěte sexuálnímu činu nebo chování, které vede k uspokojování potřeb zneužívatele.

Pohlavní zneužívání je závažným trestným činem proti lidské důstojnosti, na který se vztahuje povinnost překazít jej (v souladu s trestním zákoníkem). Překazít znamená, že zabráníte páchání nebo dokončení takového jednání (oznámít orgánům činným v trestním řízení).

Dítě se mi svěří osobně

1. uvědomit si, že jde o velmi citlivou záležitost
2. seznámit s tím co nejužší okruh dalších osob
3. pokud se zneužívání dopouští rodič, není žádoucí informovat ho o tom, že se vám dítě svěřilo
4. komunikovat s dítětem – podrobnější vyšetřování nechat na psychologovi a policii
5. vhodně dítěti sdělit, že skutečnost musíte ohlásit na policii
6. ohlásit na policii
7. ocenit dítě, že za vámi přišlo a ujistit ho, že pro ně uděláte všechno, co je ve vašich silách
8. jestliže dítě nechce, abyste věc ohlásili, situaci konzultujte s odborníkem, ale od oznámení události vás to nesmí odradit

Dozvíím se – oznámím řediteli – kontaktujeme policii a orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

PŘEDCHÁZENÍ

Vést žáky k otevřenosti, důvěře, možnosti svěřením se, vytvářet i prostor pro neformální vztahy, práce s třídním kolektivem. V rámci výuky prvouky, přírodovědy, občanské výchovy, přírodopisu, OSV škola zařazuje problematiku nebezpečí týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte. Informace o tom, že nikdo nesmí dítěti ubližovat, jsou součástí dětských práv. Téma týrání dítěte, zvláště pohlavního zneužívání, škola zařazuje do přírodopisu a OSV.

Každé dítě by se mělo co nejdříve seznámit jednak s tím, co představují takzvané tabu zóny na jeho těle, jednak by mělo vědět, na koho se obrátit a kam zavolat, pokud mu někdo začne ubližovat nebo i když má jen pochybnosti o správnosti chování svých blízkých k vlastní osobě.

KONTAKTY NA PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ:

ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA – 155

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – 158

Chodov - 352 665 333

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA KARLOVY VARY – 353 176 522, 353 176 511

Krizové linky:

Dětské krizové centrum, tel.: 241 484 149

Internetová poradna : problem@ditokrize.cz

Linka bezpečí : 800 155 555

Linka důvěry RIAPS : 222 580 697, linka@mcssp.cz

www.capld.cz/linky.php (adresář linek důvěry po celé ČR)

Vzkaz domů: 800 111 113

